

(S. 32). At talrige Billeder er optaget paa forbudte Omraader anføres kun for en Ordens Skyld, — men det sorterede ikke under Censuren, og vi tog Risikoen for Opdagelse.

Selv om VORE KIRKEGAARDE som allerede nævnt ikke er noget Opinionsblad, har vi dog alligevel søgt i og mellem Linjerne at udtrykke vor Mening, — et Forhold som den ovennævnte om Anbringelse af Billedet af Oberstens Baare vidner om, at Censuren ogsaa har kunnet se. Navnlig igennem Billeder og Vers etc. paa hvert enkelt Heftes Førsteside har vi søgt at udtrykke en Opinion, — eller at antyde, at vi var paa Linie med den i Folket raadende Stemning. Vi har den Tro, at dette ogsaa er blevet forstaaet. At vi baade derigennem og ogsaa ved Indlæggelse af visse Artikler paa særligt belejligt Tidspunkt tillige har søgt at give vort Blad en aktuel Betoning, haaber vi ogsaa, at vore Læsere har paa-skønnet.

Det kan maaske lige anføres, at vi bl. a. foruden det forannævnte Digt fra det kæmpende Norge ogsaa har set en Ære i at kunne bringe Artikler om Jødekirkegaarde, at Forsidebilledet til Bind 14 blev et Gravmæle for en Jøde, og at vi har bragt forskelligt Stof fra Finland, baade mens dette Land har været i Krig sammen med Tyskland og mens det har været *persona non grata* i Det tredje Riges Sfære. Det er *dog* en nordisk Stat.

Hvad der har tjent til Undskyldning for (subs. Forklaring paa) dette og hint i den Periode, hvor Censuren har pustet sin klamme Aande ud over det skrevne og det talte Ord, gælder fra nu af hverken vort Blad eller noget andet. Redaktionen af dette Blad har som saadan ikke længere noget Aag at bøje sig under — hvilket baade giver Forpligtelser for Fremtiden — og forhaabentlig ogsaa vil kunne ses i Bladets Spalter.

Nazistiske Mindesmærker

Af Sognepræst Hans Magle

Medens Tyskerne havde magten her i landet, sov mange af vore gode, danske love. Det gjaldt bl. a. ogsaa en vigtig bestemmelse i lov nr. 282 af 30. juni 1922 om »*Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v.*«, hvor der i § 26, stk. 3 staar:

»Mindesmærker, der ved deres Størrelse eller Form vil virke skæmmende paa Kirken eller Kirkegaarden, eller hvis Indskrifter maa anses for upassende, maa ikke anbringes og kan af Synet forlanges fjernet. Synets Afgørelser herom kan dog indåntes for Ministeriet«.

En rundgang paa de danske kirkegaarde vil uden tvivl bringe for dagen, at denne bestemmelse i mange tilfælde er blevet krænket, uden at det hidtil har været muligt for kirkegaardsbestyrelserne at skride ind overfor krænkelserne. Det er navnlig ordene om upassende indskrifter i ovenstaaende bestemmelse, der nu bør paa-kalde vor interesse.

Før den 9. april 1940 troede de fleste mennesker her i landet antagelig, at man kunde skrive, hvad man vilde, paa det mindesmærke, man satte paa den kære afdødes grav. Under normale forhold kunde man virkelig ogsaa det, for de normale forhold betød jo, at det var mennesker, der var født til at være danske og døbt til at være kristne, og saa blev indskriften ganske naturligt bestemt ud derfra.

En helt ny situation indtraadte, da Danmark blev militært besat af den nation, der engang havde været et kristnet folk, men som derefter som folk var blevet et frafaldent folk, der vendte fædrenes kirke ryggen og bekendte sig til det ny-hedenskab, som bar navnet »Den nazistiske livs- & verdensanskuelse«. At denne nazistiske religion var direkte anti-kristelig, foreligger der utallige beviser paa. Atter og atter har de Nazister, der huserede her i vort

land, bekræftet, at der ikke var plads for Kristendommen ved siden af Nazismen. Derfor kunde bibler og salmebøger og gudstjenester ikke tillades i tyske fangelejre: es würde unserer Weltanschauung völlig widersprechen, sagde man. Og derfor gjorde man i Tyskland alt, hvad man kunde gøre, for at udrydde resterne af kristelige forestillinger i ungdommens sind. Og derfor søgte man endelig ogsaa at erstatte de kristelige symboler (korset, stjernen, duen, Kristi monogram o. s. v.) med tilsvarende ny-hedenske (hagekorset, dobbeltlynet o. s. v.). Det kan derfor anses for fastslaaet, at de nazistiske tegn og symboler ikke blot er folkelige eller politiske tegn, men at de først og fremmest er anti-kristelige tegn, der skal tjene til at gøre Kristendommen fremmed i Folket.

Nu bliver saa spørgsmaalet: hvordan skal vi stille os til disse ting? Paa vore kirkegaarde findes — navnlig da her i Sønderjylland — masser af gravmæler med baade hagekors og dobbeltlyn og alle de andre ækle Nazi-tegn. Kirkegaardene er som bekendt ikke reserveret alene for kristne mennesker. Ogsaa hedninger kan blive begravet der. Vi skal altsaa ikke sige: da Nazisterne var antikristelige, skal de nu tvinges til at slibe deres gravsten af og give dem nye og uanstødelige indskrifter. Hverken paa dette punkt eller andre vil vi foretage os noget, der kan smage af hævnakt. Hverken som danske eller som kristne vil vi det, skønt vi aabent maa sige, at alle disse nazistiske tegn og symboler i lige grad er en haan baade imod det danske og det kristelige.

Men der er een ting, vi skal nu efter den 5. maj 1945: vi skal forlange dansk lov overholdt. I den henseende vender vi tilbage til det Danmark, der var før 1940: vi stiller os paany paa lovens og rettens grund. Og det gælder da ogsaa vore kirkegaarde. Naar derfor § 26 i loven om kirkegaardes vedligeholdelse udtrykkeligt siger, at anstødelige indskrifter er forbudt, og

at de kan forlanges fjernet, dersom de imod loven allerede er blevet anbragt, saa forlanger vi nu alle disse nazistiske indskrifter fjernet.

Paa en kirkegaard i en sønderjyds købstad findes et stort og prangende gravmæle over en ung mand, der lod sig lokke af Nazismen og døde i Tyskland. Foruden den unge mands navn og data findes paa stenen en righoldig samling nazistiske tegn og fyndord. Hans fødsel og død angives naturligvis ikke med * og †, men med de specielle nyopfundne Nazitegn, og navnet omgives af tegnet for Hitlerjugend og dobbeltlynet, medens den unge mand selv betitles »Schüler der Adolph Hitler Schule«. Og endelig er der i stedet for et skriftsprog eller et neutralt, borgerligt ord indhugget følgende meningsløse maxim: Die Fahne ist mehr als der Tod. Saadan noget maa væk. Lovens forudsætning er, at kirkegaarden skal være et stille, fredhelligt sted, hvor vi kan samle sind og tanker om mindet om vore døde og om det, som vi alle er fælles om: livet og døden. Og mens vi ganske vist ikke forlanger, at alt paa kirkegaarden skal være kristeligt præget, saa forlanger vi i lovens aand, at der ikke maa være noget, der er krænkende for vor danske eller kristelige bevidsthed, eller som paa et jævnt, sundt tænkende menneske virker som taabeligt vrøvl.

Det maa derfor hilses med tilfredshed, at kirkeministeriet ved et cirkulære af ^{16/5} 1945 (se Tillæget Side 28) har indskærpet denne lovbestemmelse. Man maa nu kun haabe, at de lokale kirkegaardsbestyrelser snarest søger loven gennemført og foretager den nødvendige udrensning paa dette omraade, eller endnu bedre: at ejerne af disse ulovlige mindesmærker selv snarest sørger for, at de anstødelige indskrifter bliver slebet bort og erstattet med nogle andre og bedre. Det gør man f. ex. her i Tønder, uden at kirkegaardsbestyrelsen endnu har været tvunget til at gribe ind.